

Pædagogisk idræt

Vi har i praktikgruppen - specialområdet for voksne, valgt at arbejde med motivation i vores individuelle idrætsforløb. Da specialeområdet har et stort spænd, og mange målgrupper, har forløbene haft meget forskellig karakter. Ens for hele området er dog at motivation er en vigtig faktor, dette skyldes at brugernes egen motivation ofte kan være hæmmet eller slet ikke er til stede. Behovet for fokus på motivation er stor, da det er en vigtig faktor for den håndtering de udviklingshæmmede har af de daglige udfordringer. Endvidere er det også vigtigt for deres udvikling og inkludering i samfundet. De udviklingshæmmede kan ofte have behov for den pædagogiske støtte til netop at finde den nødvendige motivation, og er herved et vigtigt fokusområde i de pædagogiske overvejelser.

Det er min erfaring igennem praktikforløbet og vejledning, at anerkendes den enkeltes individuelle kompetencer, og tages der udgangspunkt i disse, findes vejen til motivationen.

Min målgruppe er voksne udviklingshæmmede i alderen 23 – 45 år.

Psykolog Per Lorentzen beskriver i sin bog "fra tilskuer til deltager" samspillet og kommunikationen med voksne udviklingshæmmede gennem egne personlige oplevelser. Han beskriver bl.a. processen fra "det uønsket adfærd til kompetencen". Han sætter her tvivl ved at de udviklingshæmmede skal normaliseres, til det han beskriver som kulturtypiske handlinger, for er det i så fald det at *være normal*. Ligeledes proklameres det at de senmoderne samfund stræber efter udjævning af ligheder og "*normalisering*", dette sætter Per Lorentzen ligeledes tvivl ved om de udviklingshæmmede drager fordel af. Det er i stedet hans oplevelse af personalet omkring de udviklingshæmmede arbejder imod at udviske afvigelserne. Per Lorentzen mener ikke det er muligt at tilpasse personer en anden kultur/ levemåde end den de lever, på en kunstig måde, uden at øve vold mod deres egenarter, uanset hvor anderledes og mærkværdig denne måtte være.

Per Lorentzen mere i stedet at det essentielle i arbejdet med udviklingshæmmede er at bekræfte og anerkende det pågældende adfærd, som en kompetence, samt forsøge at forstå denne. Han ser også vigtigheden i netop at anerkende individet for det, det er, inden den udviklingshæmmede introduceres for nye handle-mønstre.

Per Lorentzen mener endvidere at det afgørende for at øge motivationen, hos den udviklingshæmmede, er at der er 100 % adgang til nærpå personer, der kan genkende og fornemme når situationer bliver vanskelige. I disse situationer skal suppleres og kompenseres for de funktioner og kompetencer den udviklingshæmmede endnu ikke besidder. Ligeledes er det vigtigt at pædagogen hele tiden tilrettelægger aktiviteter og arbejdsopgaver således at den udviklingshæmmede selv kan hjælpe, sig mod et nyt mestningsniveau.

Hvordan så etableres en relation imellem pædagogen og den udviklingshæmmede, som giver plads og mulighed for anerkendelsen af individuelle kompetencer. Cand. Pæd. Bent Madsen beskriver denne relation som den *ligeværdige relation*.

Der vil i relationen imellem pædagogen og den udviklingshæmmede være ét ulige forhold, denne ulighed skabes af den pædagogiske relation, altså at mødet sker med forskelligt udgangspunkt og forudsætning. Dette kommer til udtryk i de roller de indtager i forhold til hinanden og i samfundet.

Bent Madsen beskriver der således:

”Man kan være mere eller mindre lige eller forskellige, men derimod ikke være mere eller mindre ligeværd.” (Madsen, 2005 - s.209)

Erkendelse af denne ulighed er vigtig for at opnåelsen af det ligeværdige forhold, er herved også muligheden for den anerkenderelation.

- Projekt beskrivelse

- Mit idrætsforløb består i etablering af en aktivitetsbane på skovhjelpernes arbejdsplads, Naturcenteret Herstehøje. Her skal banen være et tilbud til de besøgende på naturcenteret. Aktivitetsbanen tager udgangspunkt i to, allerede etableret elementer. Elementerne har ikke været benyttet til deres oprindelige formål, og området har derfor stået ubenyttet hen. Ideen har været at skabe to nye elementer på området og derudover opsætte et skilt, hvorpå der gøres opmærksom på banen indhold, samt hvorpå der gives ideer til hvordan alle elementerne kan bruges. Det har dog været vigtigt at elementerne ikke kun har én funktion, men at det er op til den enkelt at finde funktionerne og sætte rammerne for disse. Der er endvidere lagt op til muligheden for både leg og konkurrence på banen. Elementer vil også kunne bruges til styrketræning og crossfit, som vil kunne benyttes til idrætsundervisningen eller evt. supplement til løbeturen. Tanken er derfor at banen så vidt muligt skal ramme hele målgruppen af besøgende på naturcenteret.

Det er vigtig for mig at understøtte, at jeg under hele processen selvfølgelig har gjort mig mange tanker om hvad denne bane skal indeholde, samt hvilket formål den skal have. Men at mit helt primære fokus har været arbejdsprocessen med skovhjelperne.

Processen i at tænke idræt ind i netop denne ”institution” har været en udfordring, da det ikke har kunnet tage form, som i andre institutioner. Skov, Natur og friluftsværkstedet er en arbejdsplads, hvor skovhjelperne har til opgave at servicere de besøgende på naturcenteret, samt vedligeholde den omkringliggende skov. Skovhjelperne bliver derfor dagligt stillet opgaver, og har et ansvar for at disse løses. Denne situation gør at det ikke er muligt at implementere fysisk aktivitet, som ét fast element i hverdagen, da det er deres arbejdstid. Værkstedet er ikke opbygget som andre værkstedstilbud til udviklingshæmmede, hvor der i højere er mulighed for at etablere aktiviteter efter lyst og behov. Jeg har desuden i mit praktikforløb gjort mig den erfaring, at skovhjælperne har en meget aktiv arbejdsdag, da mange arbejdsopgaver er fysisk krævende. Det betyder dog ikke at behovet for mere fysisk aktivitet i dagligdagen ikke er til stede, samt at idræt som pædagogisk redskab ikke ville være gavnligt, men blot at denne arbejdsplads ikke er det oplagte sted.

Jeg har derfor i stedet valgt at skovhjelperne skal være med til at etablere et område på naturcenteret, som skal være motiverende for fysisk aktivitet for de besøgende. Derigennem kan skovhjelperne se at naturen også kan skabe rammerne for fysisk aktivitet. Det er også mit håb at de besøgende på naturcenteret, som er udviklingshæmmede, også vil snuse til området. Med netop denne tanke i mente vil banen også blive benyttet ved det årlige ”Natur der dur”, som er et arrangement hvor andre udviklingshæmmede inviteres ud til en dag med mange forskellige aktiviteter på naturcenterets områder.

- Målet med aktiviteten

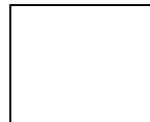
- Målet med projektet er at skabe motivation hos skovhjelperne, omkring etablering, vedligeholdelse og formidling af aktivitetsbanen på Naturcenteret Herstedhøje. Dette skal ske igennem arbejdet med de individuelle kompetencer. Det er endvidere mit mål at skovhjelperne opnår ansvar og ejerskabsfølelse for projektet og dets produkt, og heraf også vil være motiveret for i fremtiden at vedligeholde, udvide og formilde aktivitetsbanen. Her i ligger også et mål om at skovhjelperne får forståelse af banens indhold og formål, således at formidlingen vil blive mulig for dem.
Denne proces skal give den enkelte skovhjelper et større kendskab til egne kompetencer, samt give evnen til, på eget initiativ at kunne skabe motivation for de daglige udfordringer og krav, der stilles af samfundet. Ligeledes skal skovhjelperne have en oplevelse af at deres individuelle kompetencer er brugbare, også i det senmoderne samfund.
Der ligger fra samfundet klarer forventninger om, at de udviklingshæmmede integreres i samfundet, og i den proces tilpasser sig normerne og kompetencer defineret og beskrevet af flertallet. Dette kan som beskrevet være svært, da mange udviklingshæmmede ofte ikke er i stand til at opfylder de forventede kompetencer, grundet deres hæmmede udvikling. Udviklingshæmmede kan i stedet besidde kompetencer som ses, som uhensigtsmæssigt adfærd og derved kan være svære at anerkende i samfundet.

Jeg ligger i mit projekt stor vægt på arbejdet med de social, kognitive og psykiske elementer af *det hele menneske*. Disse kan også beskrives som sociale og personlige kompetencer, defineret af Helle Rønholt og Birger Peitersen i deres beskrivelse af almen handlekompetencer ved denne model.

Almen handlekompetence:

Kropslige kompetencer

Idrætslige kompetencer/Arbejdes kompetencer

Sociale kompetencer

Personlige kompetencer

(Rønholt & Peitersen, 2008)

Her tager jeg i stedet udgangspunkt i de kompetencer der er forbundet til det arbejde de udfører på Skov, Natur og friluftsværkstedet og kalder disse *arbejdes kompetencer*, i stedet for de idrætslige kompetencer.

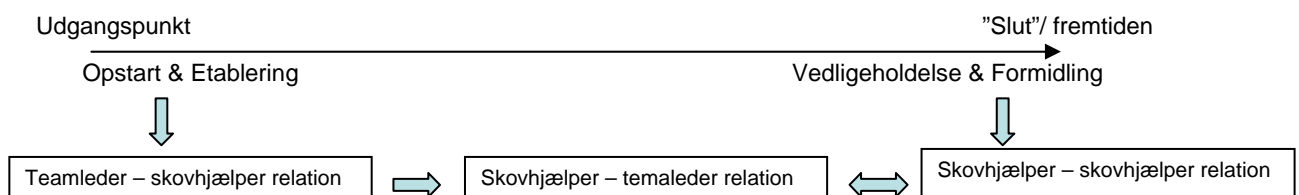
- Midlet til at nå målet

- Der tages udgangspunkt i arbejdsopgaver som appellerer til skovhjelpernes kompetencer, sådan at de oplever gensynsglæde samt succeser. Jeg vil endvidere inddrage skovhjelperne i arbejdsopgaver som er nye og anderledes, men hvor allerede bekendte kompetencer kan tænkes ind, sådan at arbejdsopgaverne opleves positivt og motiverende.
Jeg vil desuden som temaleder under hele processen, gøre skovhjelperne opmærksomme på at jeg er der som støtte, og vil efter behov fungere som rollemodel, sådan at de ser mig udfører arbejdet først. Jeg vil endvidere benytte mig af, at flere af skovhjelperne er gode til

at videregive opgaver og på egen hånd kan styre disse. Således vil skovhjelperne selvstændigt udføre arbejdsopgaver og herigennem kunne skabe relationer.

- Metoden

- Skovhjelperne vil inden, det praktiske i projektet startes, blive introduceres til projektets formål og indhold, og får herefter muligheden for at vælge om de vil være en del af temaet. Da vi allerede på nuværende tidspunkt har kendskab til kompetencer hos nogle skovhjelperne, som vil være brugbare til projektet. Vil disse muligvis blive spurgt, og gjort opmærksom på hvilken opgave vi netop mener de ville være gode til. Ligeledes vil andre opfordres til at deltage, da de som udgangspunkt sjældent selv melder sig til fællesskabet. Dette vil også give mulighed for at se kompetencer, som ikke før er blevet udfordret eller set. Andre vil blive "inviteret" på den pågældende dag, hvor der udføres arbejde, som visuelt eller auditivt interessere eller fascinere dem. I denne proces ligger stor fokus på rumlighed i forhold til kompetencer, samt at skovhjelperne i høj grad kan deltage med deres udgangspunkt. På denne måde bliver projektet i dets grundform inkluderende. Og flere intelligenser kan få plads og kan komme i spil.
- Relationen imellem jeg selv som teamleder og skovhjelperne, samt relationen skovhjelperne i mellem er en vigtig faktor i projektet, og jeg håber på at denne relation i projektet forløb, vil udvikles i dets form
Jeg har i mine tanker omkring relationer og hvordan disse tænkes ind i metoden, udarbejdet følgende figur.

Jeg ser støtten i den individuelle kompetencer som det essentielle i metoden, samt i arbejdet omkring motivation for projektet. Denne støtte skal ske igennem en god relation imellem den enkelte skovhjelper og jeg selv – ligeledes skal denne relation skabe grundlag for at kompetencer ses, samt at disse anerkendes. Det er mit ønske at der også udvikles en god relation skovhjelperne imellem, sådan at de i samarbejde vil kunne løfte de opgaver der vil være omkring aktivitetsbanen i fremtiden, her vil de kunne støtter og guider hinanden.

- Der tages udgangspunkt i det induktive princip, skovhjelperne skal som udgangspunkt inddrages i alle beslutninger, samt problemløsninger hele processen igennem. Det er dog nødvendigt at have en fortløbende dialog med SNS, inden skovhjelperne introduceres for projektet, da der kan ligge nogle begrænsninger eller rammer. Disse kan være forstyrrende for processen med skovhjelperne, så der skal skabes et stabilt udgangspunkt. Jeg ønsker løbende dialog med skovhjelperne, sådan at der opnås inddragelse, medbestemmelse og ejerskabsfølelse
Jeg ser det induktive princip som et grundlæggende redskab for at opnå de ønskede mål – motivation hos skovhjelperne

Det induktive princip defineres ved at den enkelte er mere aktiv i at opstille og udfylde rammerne for aktiviteten/ arbejdsopgaven. Samt at det induktive princip mere er rettet imod den enkeltes personlige kompetenceudvikling.

Rammer sat i forhold til økonomiske ressourcer, samt evt. rammer sat af SNS, her deres tanker om aktivitetsbanens udformning og indhold, skal tages med i betragtning. Da disse påvirker projektets forløb. Der stilles ligeledes nogle krav om sikkerhed på aktivitetsbanen, som skal opfyldes, da den skal benyttes til af de besøgende på naturcenteret.

- Formidlingen

- Mit ønske er at skabe en divergent formidling, for netop at imødekomme min metode til at nå målet. Den divergente formidling er åbn, inddragende og skaber plads til medbestemmelse og udvikling.

Som tidligere beskrevet, vil jeg benytte mig af formidlingen ”rollemodel”, dette skal bruges i formidlingen af projektets form og arbejdsopgaver. På denne måde håber jeg, at skovhjelperne udvikler en fortrolighed med projektet og arbejdsopgaverne. Med denne udvikling vil skovhjelperne på sigt selvstændigt kunne påtage, udføre og afslutte opgaver omkring aktivitetsbanen.

- Evaluering

- Med udgangspunkt i de opstillede mål for etableringen af aktivitetsbanen, evalueres forløbet.

Etableringen af aktivitetsbanen er en realitet og er sket i samarbejde med både skovhjelperne og SNS.

Ønsket om at nedsætte et team, for i højere grad at kunne skabe et sammenhold og ansvar omkring etableringen, er dog ikke lykkedes. Der har været god deltagelse fra skovhjelperne, men et egentligt team er ikke blevet fundet. Årsagen til dette kan skyldes dårlig planlægning, samt at der i samme periode var mange andre opgaver og besøgende på naturcenteret.

Da der ikke blev dannet et team, kunne det have været en fordel at samle alle skovhjelperne til en generel intro om projektet, for netop at få det budskab frem, at aktivitetsbanen skulle være ’vores’ projekt, og ikke kun mit, som det i høj grad er blevet omtalt som iblandt skovhjelperne. Dette ville muligvis have skabt en større individuel ejerskabsfølelse.

Mit ønske om en divergent formidling, er derved heller ikke opnået, og formidlingen er måske i højere grad blevet konvergente, da mange beslutninger er taget uden inddragelse af skovhjelperne. Skovhjelperne har dog i aktuelle arbejdsopgaver været meget deltagende og har fået mulighed for medbestemmelse.

Målet om at skovhjelperne i løbet af projektet ville få en forståelse for banens indhold og formål, sådan at formidlingen til de besøgende bliver mulig, er jeg på nuværende tidspunkt i tvivl om eksisterer. Dette skyldes b.l.a. at skovhjelperne ikke har været en del af udvælgelsen af elementer på aktivitetsbanen, samt at de etableret elementer ikke er blevet afprøvet ved f.eks. onsdagsmøder, som det var planlagt. Det er dog mit håb at skovhjelperne ved ”Natur der dur” vil se, samt opleve indholdet af banen.

Arbejdet omkring kompetencer og motivation er i teorien ikke lykkedes, grundet den manglende inddragelse. Jeg mener dog at den på forhånd etableret relation imellem skovhjelperne og jeg selv har skabt et godt grundlag for den alligevel skabt motivation. Det har derfor også været muligt at arbejde med den enkelte skovhjælperes kompetencer.

Jeg kunne godt have ønsket et afsluttende evalueringsmøde med alle skovhjelperne, for at høre deres oplevelse af processen og aktivitetsbanen. Grundet planlægning, ferie og besøgende på naturcenteret har dette ikke været muligt.

Min egen rolle i forløbet syntes jeg kunne have været mere markant. Jeg har ved flere opgaver følt eller gjort mig afhængig af Christians viden, og har derfor undgået selv at starte nogle arbejdsopgaver. Ligeledes var min indledende planlægning mangelfuld, hvilket gjorde at målene for opstarten ikke er blevet opfyldt.

Trods manglende opfyldelse af mål og succeskriterier, har det været en positiv oplevelse. Jeg syntes også at flere skovhjelperne har vist stort initiativ og har været motiveret for arbejdet omkring projektet. Jeg har i forløbet gjort mig tanker om at imødekomme den enkeltes kompetencer og interesser, sådan at arbejdsopgaver er blevet fordelt med disse som baggrund. Det er også mit indtryk at skovhjelperne i fremtiden vil påtage sig opgaver i forbindelse med vedligeholdelsen, samt med tiden selv opsøge dem.

- Kildehenvisning

(Madsen, 2005)

Madsen, B (2005) Socialpædagogik og samfundsforvaltning – en grundbog. (1.udg)
København – Bent Madsen & Hans Ritzel forlag.
(ISBN; 87-412-0129-9)

(Lorentzen, 2008)

Lorentzen, P (2008) Fra tilskuer til deltagere – samspil og kommunikation med voksne udviklingshæmmede. (1.udg) Aalborg – Materialecenteret Aalborg.
(ISBN; 82-15-00485-7)

(Rønholt & Peitersen, 2008)

Rønholt, H & Peitersen, B (red) (2008) Idrætsundervisning – en grundbog i idrætsdidaktik (1.udg)
København – Museum Tusulanums Forlag og institut for idræt, København Universitet.